

Overordnet analyse

Forslag til plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019
Drangedal kommune

Om Telemark kommunerevisjon IKS

Telemark kommunerevisjon IKS er et av landets største interkommunale revisjonsselskaper. Alle de 18 kommunene i Telemark, kommunene Larvik og Lardal i Vestfold og Telemark fylkeskommune er eiere av selskapet. Vi utfører revisjon og andre tjenester for våre eiere og andre kommunale/fylkeskommunale aktører.

Telemark kommunerevisjon IKS gjør forvaltningsrevisjon innenfor en rekke områder, og med forskjellige innfallsvinkler. Våre ansatte har samfunnsfaglig, økonomisk og juridisk utdanning på mastergradsnivå, og har bred kompetanse innen offentlig forvaltning. Vi gjennomfører oppdragene i samsvar med Norges kommunerevisorforbunds standard for forvaltningsrevisjon ([RSK 001](#)).

Fra 2015 har vi inngått en avtale om faglig og administrativt samarbeid med de interkommunale revisjonsordningene Buskerud kommunerevisjon IKS, Vestfold kommunerevisjon og Sandefjord distriktsrevisjon.

Du kan finne alle våre rapporter på vårt nettsted www.tekomrev.no.

Innhold

Om Telemark kommunerevisjon IKS	1
1 Innledning	3
1.1 Plan for forvaltningsrevisjon	3
1.2 Hva er forvaltningsrevisjon?	3
1.3 Forvaltningsrevisjoner i Drangedal kommune i 2012-2015	4
1.4 Avtale om forvaltningsrevisjon 2016-2019.....	4
2 Plan for forvaltningsrevisjon	5
3 Overordnet analyse	6
3.1 Om risiko og vesentlighet og metodikk.....	6
3.2 Om Drangedal kommune	7
3.3 Lokaldemokrati	10
3.4 Virksomhetsstyring og betryggende kontroll	11
3.5 Tjenesteyting og myndighetsutøvelse – kvalitet, rettssikkerhet og produktivitet .	15
3.6 Bærekraftig utvikling	24

Foto forside: Danny Twang

1 Innledning

1.1 Plan for forvaltningsrevisjon

En av kontrollutvalgets oppgaver er å utarbeide et forslag til plan for forvaltningsrevisjon i kommunen.¹ Planen skal utarbeides minst en gang i valgperioden. Kommunestyret skal vedta plan for forvaltningsrevisjon senest innen utgangen av året etter at kommunestyret er konstituert. **Forslag til plan for forvaltningsrevisjon finner du i kapittel 2.**

Planen skal bygge på en overordnet analyse av kommunens virksomhet ut fra vurderinger av risiko- og vesentlighet. **Denne analysen finner du i kapittel 3.**

Overordnet analyse og forslag til plan er utarbeidet av Telemark kommunerevisjon IKS i samsvar med gjeldende avtale om revisjonstjenester. Analysen gjelder kommunens egen virksomhet og annen kommunal virksomhet dersom denne er organisert som kommunale foretak (KF), § 27-samarbeid og vertskommunesamarbeid etter kommuneloven § 28 b og § 28 c.

Kommunal virksomhet som er organisert i selvstendige rettssubjekt (interkommunale selskap (IKS), aksjeselskap eller § 27-selskap) omfattes ikke av analysen. For slike organisasjonsformer kan kontrollutvalget føre tilsyn ved hjelp av selskapskontroll.²

1.2 Hva er forvaltningsrevisjon?

På vegne av kommunestyret skal kontrollutvalget se til at det blir gjennomført

systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger (forvaltningsrevisjon)³

Forvaltningsrevisjon er en del av kommunens egenkontroll – det er en del av kommunestyrets tilsyn med kommunens forvaltning. Gjennom forvaltningsrevisjon

---

¹ Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner (kontrollutvalgskonferansen) av 15. juni 2004, § 10.

² Jf. kontrollutvalgskonferansen kapittel 6 og egen plan for selskapskontroll.

³ Revisjonskonferansen § 7

undersøkes det om kommunens virksomhet skjer i tråd med gjeldende lover og regler og kommunens egne planer og vedtak. Fokus rettes også mot effektivitet og kvalitet i produksjonen av velferdstjenester for kommunens innbyggere.

Gjennom forvaltningsrevisjon kan kontrollutvalget:

- synliggjøre muligheter til økt produktivitet og måloppnåelse
- bringe fram styringsinformasjon til kommunens beslutningstakere
- bidra til læring og forbedring i organisasjonen
- bidra til kommunens egenkontroll

1.3 Forvaltningsrevisjoner i Drangedal kommune i 2012-2015

I Drangedal kommune er følgende forvaltningsrevisjoner gjennomført i perioden 2012-2015:

- Selvkost og gebyr
- Tildeling av SMIL-midler
- Barneverntjenesten i Drangedal
- Tilsyn med byggesaker

1.4 Avtale om forvaltningsrevisjon 2016-2019

Forvaltningsrevisjon er omfattet av avtalen om revisjonstjenester mellom Drangedal kommune og Telemark kommunerevisjon IKS. Forslaget til plan har et omfang på forvaltningsrevisjon som samsvarer med tilgjengelig ressurs etter avtalen om revisjonstjenester. Kommunestyret/kontrollutvalget kan endre planen innenfor denne definerte ressursrammen gjennom hele planperioden.

Dersom kommunen ønsker flere eller mer omfattende forvaltningsrevisjoner kan det avtales. Dette vil bli fakturert særskilt.

2 Plan for forvaltningsrevisjon

Innenfor gjeldende avtale om revisjonstjenester og på bakgrunn av overordnet analyse i kapittel 3, foreslår vi følgende forvaltningsrevisjoner i planperioden 2016 – 2019, i prioritert rekkefølge. Timeomfang per prosjekt er et foreløpig anslag, og ved endelig planlegging av forvaltningsrevisjonen kan det ressursbehovet per prosjekt bli justert både opp og ned.

Tema/tittel	Vinkling	Nytte	Omfang
Sosiale tjenester	Forebyggende arbeid og kvalitet i tjenesten.	Bidra med styringsinformasjon og kunnskap om arbeidsmønstre og tjenesteutførelse.	300 timer
Skole	Undersøke det systematiske arbeidet for å sikre god kvalitet i skolen. Nærmere avgrensning av tema i forbindelse med utforming av forvaltningsrevisjonen.	Bidra til etterlevelse av opplæringslova og styringsinformasjon knytta til ressursbruk og tiltak i skolen.	300 timer
Rus og psykiatri	Kvalitet på tjenesten.	Sikre et helhetlig tjenestetilbud.	240 timer

3 Overordnet analyse

3.1 Om risiko og vesentlighet og metodikk

Risiko og vesentlighet

Risiko handler om

- hva som kan gå galt,
- hvor sannsynlig er det at noe går galt, og
- hva som er konsekvensen.

Vesentlighet i forvaltningsrevisjon handler om hvor viktig oppgaven eller området er for kommunen og kommunens samfunnsoppdrag, eller for kommunens brukere/innbyggere.

Metodikk

I vurderingen av risiko og vesentlighet har vi tatt utgangspunkt i kommunelovens formålsparagraf og bestemmelsen om rådmannens ansvar.⁴ Vi fokuserer derfor på følgende områder i analysen:

- Ligger forholdene til rette for et funksjonsdyktig folkestyre?
- Har rådmannen tiltak for virksomhetsstyring og betryggende kontroll?
- Blir rettssikkerhet, kvalitet og effektivitet ivaretatt i myndighetsutøvelse og tjenesteyting?
- Legger kommunen til rette for en bærekraftig utvikling?

For å kartlegge og vurdere risiko i Drangedal kommune har vi gjennomgått kommunens økonomiplan, årsrapporter, planstrategi og annen styringsdokumentasjon. Vi har gjort en analyse av nøkkeltall fra KOSTRA⁵ og annet statistisk materiale. Videre har vi innhentet informasjon om kommunens system for internkontroll. Vi benytter også informasjon fra fylkesmannens tilstandsrapport, tilsynsrapporter og tilsynsplaner.

I KOSTRA-analysen bruker vi tall for kommunen for perioden 2012 – 2014. Vi sammenligner kommunen med sammenlignbare kommuner og landsgjennomsnittet utenom Oslo. I KOSTRA er kommunene gruppert ut fra størrelse, kostnader og

---

⁴ Kommuneloven §§ 1 og 23 nr. 2

⁵ Kommune – stat – rapportering. Statistikk om kommuner hos SSB.

inntekter. Drangedal kommune er i kommunegruppe 2 som er små kommuner med middels bundne kostnader per innbygger, middels frie disponible inntekter. Det er 60 kommuner i kommunegruppa, blant andre Seljord og Kviteseid.

Vi har gjennomført samtaler med ordfører og rådmann.

Kommunereform og rullering

Kommunereformen med mulige nye oppgaver og endret inndeling av kommunene vil kunne påvirke risikobildet og dermed plan for forvaltningsrevisjon. Dette er avhengig av hvilke retningsvalg kommunen gjør i spørsmålet om kommunestruktur. Vi har lagt til grunn for vår analyse at eventuelle endringer i kommunestrukturen i Telemark ikke vil ha virkning før i 2020. Dersom det blir slike endringer i kommuneinndelingen for Drangedal kommune, vil det være behov for å rullere plan for forvaltningsrevisjon for andre halvdel av planperioden.

3.2 Om Drangedal kommune

Demografi

Folketallet i Drangedal kommune pr 01.10.15 på 4 148 personer. Innbyggertallet pr 01.01.15 var 4 111 personer, økningen i løpet av 2015 skyldes i stor grad økt tilflytting til kommunen. Kommune hadde en nedgang i befolkningen fra 2012 til 2014.

Kommunen har omtrent samme alderssammensetning som sammenligningskommunene. Drangedal har en litt mindre andel av befolkningen i aldersgruppen 19-24 år og litt høyere andel i aldersgruppen over 80 år. Kommune har relativt mye mindre innflytting og utflytting enn sammenligningskommunene og landet for øvrig.

Kommunen har omtrent samme andel innvandringsbefolkning som gjennomsnittet i kommunegruppa.

Pr oktober 2015 hadde Drangedal kommune 3,2 % helt arbeidsledige av arbeidsstyrken. Det er på nivå med eller rett under kommunene i Grenland, men høyere enn Nissedal og kommunene i Midt- og Vest- Telemark. Gjennomsnittet for Telemark var 3,3 % helt ledige.

Kommunens organisasjon

I 2015 var det 298,71 årsverk (faste hjemler) i kommunen fordelt på ca. 420 ansatte.

Fra 2016 er kommunens administrasjon delt inn i tre kommunalområder:

- Helse og velferd
- Kunnskap, mangfold og kultur
- Plan, eiendom og kommunalteknikk⁶

Kommunen har nå to kommunale foretak. Drangedal e-verk KF driver hovedsakelig med kraftproduksjon og drift av linjenett. Drangedal Kraft KF selger strøm til sluttbrukere, og ble opprettet i 2015.

Samarbeid	Deltakere	Organisering	Vertskommune/ kontorkommune
Barnevernvakt Krise- og akuttberedskap for barneverntjenesten. Felles barnevernsvakttjeneste på kveldstid, i helger og høytider	Alle i Telemark, minus: Notodden Tinn og Hjartdal	Kommuneloven § 27	Skien
110 – Telemark Felles alarmsentral for hele Telemark.	Alle i Telemark	Kommuneloven § 27 Virksomheten er organisert med eget styre samt årsmøte som bestemmende organ.	Skien
Brann- og feietilsyn	Skien og Drangedal		Skien
Grenland Friluftsråd Arbeidet med friluftsgaver av regional karakter. Kostnadene fordeles ut fra innbyggertall i kommunene	Skien Porsgrunn Drangedal	Kommuneloven § 27	Skien
Grenlandskommunenes Innkjøpsenhet GKI Oppnå stordriftsfordeler og effektivisering av innkjøpsfunksjonene i deltakerkommunene	Skien Bamble Drangedal Kragerø Porsgrunn Siljan	Kommuneloven § 27 Interkommunalt styre og samarbeidsråd.	Skien
Krisesenteret i Telemark Tilby hjelp og støtte til menn, kvinner og barn som kommer i vanskelige livssituasjoner som følge av vold og mishandling.	Alle i Telemark, unntatt Notodden.	Kommuneloven § 27.	Skien
Miljørettet helsevern i Grenland Fremme folkehelse og bidra til gode miljømessige forhold. Føre tilsyn og foreta godkjenninger.	Skien Bamble Drangedal Kragerø	Kommuneloven § 28-1b Rådmennene, eller den rådmannen utpeker, er styre og har jevnlike	Porsgrunn

⁶Fra 2016 er Drangedal kommunalteknisk drift og eiendomsforvaltning KF (DKE KF) lagt ned, og virksomheten er organisert inn under rådmannen.

	Porsgrunn Siljan	møter med miljørettet helsevern.	
Tilsynskontoret for byggesaker i Grenland Arbeide for bedre kvalitet i byggeprosjekter. Være en ressurs og rådgiver innenfor byggekontroll. Samarbeidsavtale for 5 år (fra 2006)	Skien Bamble Drangedal Kragerø Porsgrunn Siljan	Kommuneloven § 27	Porsgrunn
Overgrepsmottaket i Telemark	Alle i Telemark	Kommuneloven § 28-1b	Skien
Telemark interkommunale næringsfond Å medvirke til næringsutvikling i fylket ved å delfinansiere fellestiltak med virkning for hele fylket. Kan gi støtte til prosjekter som kommer minst to kommuner til gode.	Alle i Telemark		Telemark fylkeskommune
Grenlandssamarbeidet Utvikle samarbeidet mellom kommunene i Grenland	Bamble Drangedal Kragerø Porsgrunn Siljan Skien	Kommuneloven § 27	Skien
Interkommunalt Utvalg mot Akuttforurensing IUA Telemark. Ivaretar forurensing fra olje og andre kjemikalier i sjø, land og vassdrag	Alle i Telemark	Kommuneloven § 27	Bamble
Felles kommuneoverlege	Bamble Kragerø Drangedal	Kommuneloven § 28-1b	Kragerø
Interkommunal legevaktjeneste	Kragerø Drangedal	Kommuneloven § 27	Kragerø
Arbeidsgiverkontrollen i Grenland AiG Bedre kommunenes mulighet til å oppfylle krav om arbeidsgiverkontroll. Etablere et solid fagmiljø som kan bistå med råd og veiledning overfor næringslivet.	Skien Bamble Kragerø Porsgrunn Siljan Drangedal	Kommuneloven § 27	Porsgrunn

Økonomi

Drangedal kommune har stram økonomi, har gjennomført kutt i utgiftene til tjenesteproduksjonen og har hatt noe nedbemanning i 2015.

Kommunen har hatt store investeringer de siste årene, blant annet en ny skole og kulturhus. Investeringene har ført til høy gjeld og økte kostnader til renter og avdrag.

Kostra 2014	Drangedal	Gruppe- gjennomsnitt	Lands- gjennomsnitt *
Frie inntekter i kroner per innbygger, konsern	kr 58 013	kr 55 528	kr 48 610
Netto lånegjeld i kroner per innbygger, konsern	kr 105 249	kr 61 431	kr 58 160
Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter	1,7 %	4,9 %	6,4 %
Akkumulert regnskapsmessig merforbruk i prosent av brutto driftsinntekter	0,1 %	1,0 %	0,6 %
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	kr 201 853	kr 129 818	kr 128 633
Netto driftsutgifter grunnskolesektor per innbygger 6-15 år	kr 113 378	kr 117 964	kr 100 946
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, kommunehelsetjenesten	kr 2 435	kr 3 199	kr 2 319
Netto driftsutgifter pr. innbygger i kroner, pleie- og omsorgstjenesten	kr 20 424	kr 20 364	kr 16 386
Netto driftsutgifter til sosialtjenesten pr. innbygger 20-66 år	kr 4 573	kr 2 379	kr 3 138
Netto driftsutgifter per innbygger 0-17 år, barnevernstjenesten	kr 8 414	kr 9 024	kr 7 978
Netto driftsutgifter, administrasjon og styring, i kr. pr. innbygger	kr 6 454	kr 6 439	kr 4 258

SSB: Utvalgte nøkkeltall, kommuner – nivå 1 og 2. Reviderte tall 26.06.2015

* Landsgjennomsnitt uten Oslo

3.3 Lokaldemokrati

3.3.1 Åpenhet og innsyn

Åpenhet og innsyn er sentrale forutsetninger for et fungerende demokrati.

Offentlighetsloven og kommunelovens regler om møteoffentlighet og skal legge til rette for at kommunens virksomhet er åpen og gjennomskiktig. På den måten styrkes informasjons- og ytringsfrihet, den demokratiske deltakelse, rettssikkerheten for den enkelte og allmenhetens kontroll. På nettsidene til kommunen kan man finne møteplan, saker og protokoll fra politiske møter. Postjournalen for kommunen ligger også på nettsidene.

3.3.2 Saksforberedelse og gjennomføring av kommunestyrets vedtak

Rådmannen har ansvar for at saker til folkevalgte organer er forsvarlig utredet og at vedtak blir gjennomført. Drangedal kommune har maler for saksutredning. Politiske vedtak blir fulgt opp i rådmannens ledergruppe. Politisk nivå får ikke skriftlig rapportering på fremdriften på politiske vedtak, men i større saker blir politisk nivå informert.

3.3.3 Budsjettering og rapportering

Administrasjonen skal legge frem rapporter gjennom året for kommunestyret, jf. forskrift om årsbudsjett § 10. Rapportene skal vise utviklingen i inntekter og innbetalinger og utgifter og utbetalinger i henhold til vedtatt årsbudsjett. «Gjennom året» skal forstås som minimum to ganger i året i tillegg til årsregnskapet. Dersom det er rimelig grunn til å anta at det kan oppstå nevneverdige avvik i forhold til vedtatt eller regulert årsbudsjett, skal rådmannen foreslå nødvendige tiltak i rapportene til kommunestyret.

Kommunestyret vedtok i sak 88/13 at fra 2014 skulle rådmannen rapportere på økonomi til kommunestyret hvert halvår, dvs en gang per år i tillegg til årsregnskapet. I 2014 og 2015 har kommunestyret derfor fått kun en halvårsrapportering i tillegg til årsregnskapet. Hver måned får kommunestyrerepresentantene tilgang til rapporter for balansert målstyring (BMS) på Ipad. BMS rapportene inneholder blant annet økonomisk informasjon. Denne ordningen legger til rette for at den enkelte representant får informasjon, men det gir ikke kommunestyret anledning til å behandle eventuelle budsjettavvik. Kommunen har ikke økonomirapportering i tråd med regelverket.

Sektor for helse og velferd hadde i 2014 et underskudd (merforbruk) i forhold til budsjett på kr 2,9 millioner kroner. I 2014 gikk kommunen totalt sett med overskudd (mindreforbruk) i forhold til budsjett. Det var hovedsakelig fordi premieavviket på pensjon slo heldig ut for kommunen.

Kommunen leverte ikke regnskapet innen fristen i 2014.

3.4 Virksomhetsstyring og betryggende kontroll

3.4.1 Internkontroll

Kommuneloven § 23 nr. 2 stiller et krav om at rådmannen skal ha betryggende kontroll med kommunens virksomhet. Ifølge lovforarbeidene innebærer dette et generelt krav om at kommunen skal ha internkontroll. I tillegg er det krav om internkontroll på en rekke særlovsområder, både sektorovergripende og for de ulike tjenestoområdene i kommunen, f.eks. arbeidsmiljøloven, personopplysningsloven, opplæringsloven, barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven og sosialtjenesteloven.

De fleste kommuner er oppmerksomme på internkontroll, men i mange kommuner utøves den utenfor en helhetlig struktur. Dermed blir internkontrollen fragmentert, og vil i mindre grad fungere som et verktøy for ledelse og styring. En systematisk

tilnærming kan gjøre internkontrollen mer relevant og meningsfull, og bidra til forebygging og forbedring.

Drangedal kommune bruker kvalitetssystemet QM+. Dette systemet bruker kommunen til blant annet til avviksmeldinger på HMS. Avdelingsleder og kommunalsjefer kan lese til aktuelle avviksmeldinger. Alle avviksmeldingene blir behandlet i arbeidsmiljøutvalget (AMU).

I 2016 skal ledelsen i kommunen ha et prosjekt med fokus på internkontroll og dokumentasjon.

3.4.2 Etikk og varsling

Et av formålene med kommuneloven er å legge til rette for en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard.

KS og Transparency International Norge (TI) anbefaler at kommuner har etiske retningslinjer for ansatte og folkevalgte, og at retningslinjene bør være behandlet av kommunestyret. KS og TI anbefaler at de etiske retningslinjene også blir gjort gjeldende for kommunale foretak. Kommunen skal redegjøre i årsberetningen for tiltak som er iverksatt og tiltak som planlegges iverksatt for å sikre betryggende kontroll og en høy etisk standard i virksomheten og i kommunale foretak. Drangedal kommune har etiske retningslinjer som ble oppdatert i 2014. I den forbindelse gjennomførte kommunen e-læring av retningslinjene for alle ansatte.

Arbeidstaker har rett til å varsle om kritikkverdige forhold på arbeidsplassen. Arbeidsgiver har plikt til å iverksette tiltak for å legge til rette for intern varsling. KS og Arbeidstilsynet anbefaler at kommunene utarbeider skriftlige rutiner for dette. Drangedal kommune har skriftlige prosedyrer for varsling. I følge prosedyrene skal medarbeidere varsle til rådmannen eller personalsjef.

3.4.3 Arkiv og dokumentasjon

Kommuner og offentlige organer har ansvar for å dokumentere sin egen aktivitet både i et kortsiktig og et langsiktig perspektiv. I tillegg har arkivene en samfunnsmessig betydning for demokratisk aktivitet, forskning og kulturell virksomhet. En velfungerende postjournal og arkivordning er grunnleggende forutsetninger for å ivareta dette.

Drangedal kommune bruker saks- og arkivsystemet 360, som er et NOARK-sertifisert. Kommunen har hatt tilsyn fra Statsarkivet i mai 2015. Kommunen fikk blant annet

avvik på manglende arkivplan og ikke tilfredsstillende ordning med eldre arkiv. Kommunen har satt i gang arbeidet med å lukke avvikene. Kommunen skal lage arkivplan og vil overføre eldre arkiv til IKE Kongsberg.

Riksarkivaren antar at kommunereformen vil få store konsekvenser for kommunens dokumentasjon, og påpeker viktigheten av å være godt forberedt og tidlig ute med planleggingen. Det vil bli utarbeidet en veiledning i hvordan kommunen kan forberede seg ved en eventuell kommunesammenslåing. Veiledningen skal være ferdig i mai 2016. Foreløpig har ikke Drangedal kommune en plan for håndtering av kommunens arkiver ved en eventuell kommunesammenslåing.

3.4.4 Informasjonssikkerhet

Informasjonssikkerhet omfatter alle tiltak som sikrer konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet til informasjon og IKT-systemer, det vil si alt som sørger for å gi korrekt informasjon til de rette menneskene til rett tid.

Alle offentlige virksomheter er etter § 15 i eforvaltningsforskriften pålagt å ha internkontroll på informasjonssikkerhetsområdet.

Personopplysningsloven med forskrifter stiller krav om tilfredsstillende informasjonssikkerhet med hensyn til konfidensialitet, integritet og tilgjengelighet ved behandling av personopplysninger. Det kreves dokumentert internkontroll. Styringssystemet som den enkelte virksomhet må etablere for å oppnå tilfredsstillende informasjonssikkerhet, må blant annet fastsette overordnede sikkerhets mål, akseptabelt risikonivå og fordele ansvar og oppgaver i sikkerhetsarbeidet. Kommunen må skaffe en komplett oversikt over alle personopplysninger som behandles innenfor de ulike tjenesteområdene, vurdere risiko og opprette rutiner og et aktivt system for avvikshåndtering. Ut fra informasjonen vi har fått, har ikke kommunen slik internkontroll.

Kommunen har egen IT-avdeling som drifter kommunens datanettverk, utfører oppgraderinger og vedlikehold. IT-ansvarlig i kommunen er også sikkerhetsansvarlig.

3.4.5 Anskaffelser

Offentlig sektor kjøper inn varer og tjenester for nesten 400 milliarder kroner årlig. Regelverket om offentlige anskaffelser skal bidra til at pengene utnyttes best mulig og at innkjøpene bidrar til et konkurransedyktig næringsliv.

Reglene har også som formål å bidra til en bærekraftig utvikling, og skal motvirke sosial dumping og korrupsjon. Sosial dumping skjer både ved brudd på helse-, miljø- og sikkerhetsregler og når lønn og andre ytelser er uakseptabelt lave, sammenliknet med det norske arbeidstakere normalt tjener. I anskaffelsessammenheng kan kommunen arbeide mot sosial dumping bl.a. ved å stille og følge opp krav om lønns- og arbeidsvilkår i kontrakter.

Også innen miljø og andre former for sosialt ansvar kan offentlige innkjøpere spille en viktig rolle gjennom kvalifikasjonskrav og kontraktsklausuler ved anskaffelser, og den senere oppfølgingen av slike krav.

Nye og forenklede regler om offentlige anskaffelser ventes å gjelde fra våren 2016. De nye reglene vil gi kommunene både økt handlingsrom og nye plikter. Reglene skal bl.a. gi oppdragsgiver incentiver og plikter knyttet til tiltak for å ivareta miljøhensyn og bekjempe av barnearbeid og sosial dumping, samt å bedre konkurransevilkårene for små og mellomstore bedrifter. Det foreslås at KOFA igjen skal kunne ilegge gebyr for ulovlige direkteanskaffelser.

Drangedal kommune deltar i Grenlandkommunenes innkjøpsenhet (GKI). GKI inngår rammeavtaler på vegne av deltakerkommunene og kan bistå kommunen i større innkjøpsprosesser. Alle kommunene i Grenland skal etter hvert bruke e-handel, det vil si at kommunen gjør innkjøp elektronisk via programvare der det bare er mulig å handle med leverandører som har rammeavtale. Drangedal kommune har foreløpig ikke tatt i bruk e-handel.

3.4.6 Offentlig støtte

EØS-avtalens statsstøtteregler påvirker i stor grad rammene for nærings- og sysselsettingspolitikken. EØS-avtalen forbyr tildeling av offentlig støtte til foretak, dersom støtten kan vri eller true med å vri konkurransen og påvirke samhandelen innen EØS-området. Kommunen kan tildele støtte innenfor de rammene og prosedyrekravene som følger av reglene om offentlig støtte.

Drangedal kommune har et næringsfond. Næringsrådet⁷ bevilger støtte fra fondet, enten utviklingstiltak eller bedriftsrettede tiltak. En fast saksbehandler skriver sakene til næringsrådet. Kommunestyret har vedtatt retningslinjer for fondet i 2015.

---

⁷ Næringsrådet er også omtalt i kap 3.6.2

En del kommuner tilbyr selv eller gjennom eierskap, varer og tjenester i konkurranseutsatte markeder, f.eks. badeland, kafedrift, utleie av næringseiendom. Slik aktivitet skal foregå uten offentlig støtte. Det innebærer at aktiviteten skal være tydelig atskilt fra annen offentlig virksomhet, slik at det ikke skjer en ulovlig kryss-subsidiering av den konkurranseutsatte aktiviteten til kommunen. Gautefall Biathlon er fra 2016 en del av kommunalområde for plan, eiendom og kommunalteknikk. Denne aktiviteten kan være omfattet av reglene om offentlig støtte, det vil bl.a. være en vurdering av om dette er «økonomisk aktivitet». Det kan i så fall være risiko for at det skjer en kryss-subsidiering av virksomheten.

Risiko for at det tildeles ulovlig offentlig støtte kan også oppstå når kommunen kjøper eller selger eiendom utenom det åpne markedet.

Det kan være en risiko for at kommunen gir ulovlig offentlig støtte. Dersom det blir en klagesak knyttet til dette, kan det medføre krav om at støttemottaker betaler tilbake støtten. Det er uheldig for støttemottaker, som i så fall må betale støtten tilbake, og slike saker kan også være arbeidskrevende og kan medføre tap av omdømme for kommunen.

3.5 Tjenesteyting og myndighetsutøvelse – kvalitet, rettssikkerhet og produktivitet

Kommunene forvalter en stor del av fellesskapets midler. Det meste av disse midlene blir brukt til å produsere de tjenestene som innbyggerne trenger. Tjenestene skal ha det omfang og den kvalitet som loven krever, og myndighet skal forvaltes slik som lovverket forutsetter.

3.5.1 Oppvekst

Barnehage

Drangedal kommune har tre kommunale barnehager, ingen private. Pr 31.12.14 var det 184 barn i barnehagene. Drangedal kommune har flere brukere av barnehagene som ønsker større plasser enn tidligere.

Som eier og myndighetsutøver har kommunen mange oppgaver på barnehageområdet. Kommunen skal blant annet sørge for plass til alle barn med rett til barnehageplass, godkjenne barnehager, samordne opptak, drive veiledning og føre tilsyn.

Fylkesmannen hadde tilsyn med kommunen som barnehagemyndighet i 2014. Kommunen fikk ingen avvik.

Foreldrebetalingen endres i løpet av 2015. Den generelle maksimalprisen øker, og samtidig innføres enkelte moderasjoner. Alle familier med flere barn får søskenmoderasjon. Kommunen har informasjon om makspris og søskenmoderasjoner på sine nettsider. For familier/hushold med lav inntekt, innføres det lavere makspris for alle barn, og gratis kjernetid for 4- og 5-åringer og for dem med utsatt skolestart. Kommunen har ikke informasjon om disse ordningene for familier med lav inntekt på sine nettsider.

Nasjonale myndigheter øker innsatsen for kompetanseheving i barnehagene. Kompetansehevingen er rettet mot alle ansatte og ledere i barnehagene. Staten bidrar med midler, samtidig som det legges vekt på barnehageeiers særskilte ansvar for å heve kvaliteten, oppfylle pedagognormen og øke antall ansatte med aktuell og nødvendig kompetanse. Drangedal kommune har høyere andel ansatte med utdanning som barnehagelærer i forhold til kommunegruppe og landsgjennomsnittet. Andelen er relativt stabil.

Skole

Drangedal kommune har tre skoler: Drangedal 10-årige skole, Kroken skole og Tørdal skule. Til sammen var det 495 elever.

Drangedal kommune skal ha et system som gjør det mulig å vurdere om kommunen ivaretar sine forpliktelser, jf. opplæringsloven § 13-10. Kommunen som skoleeier skal lage en årlig tilstandsrapport som skal behandles i kommunestyret. Vi kan ikke se at livsløpskomiteen eller kommunestyret har behandlet tilstandsrapport for grunnskolen for skoleårene 2013/2014 og 2014/2015.

Kommunen skal sikre at elevene har et godt fysisk og psykososialt miljø på skolen, jf. § 9a-1. Antall barn og unge som rapporterer om krenkelser og mobbing i de årlige elevundersøkelsene endrer seg lite fra år til år, og i Drangedal svarer elevene tilsvarende som i resten av landet. Opplæringsloven stiller klare krav om handleplikt og prosedyre i slike saker. Fylkesmannen har behandlet en klage på psykososialt miljø i skolen de to siste årene. Fra mars 2015 er opplæringsloven endret, slik at elever som mobber andre kan flyttes til en annen skole. Dette er en potensielt inngripende bestemmelse for enkeltelever, og forutsetter gode saksbehandlingsrutiner for å minimere risikoen for utrednings- og vedtaksfeil.

Kommunen skal sørge for at opplæringen tilpasses evnene og forutsetningene til den enkelte elev, jf. opplæringsloven § 1-3. Dette stiller store krav til planlegging og organisering. Kommunen hadde i skoleårene 2010/11 – 2013/14 litt høyere grunnskolepoeng⁸ enn eget fylke, men lavere enn landet, mens de i 2014-15 hadde lavere resultater enn både landet og fylket. Det er en generell risiko for at undervisningen ikke blir tilstrekkelig differensiert og tilpasset den enkelte, og dermed ikke treffer hele elevgruppen.

Hver kommune og skal ha en pedagogisk-psykologisk tjeneste. Den pedagogisk-psykologiske tjenesten skal hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov. Elever som ikke har eller kan få tilfredsstillende utbytte av den ordinære undervisningen, har rett til spesialundervisning, jf. opplæringsloven § 5-1. Det er store forskjeller mellom kommuner og mellom skoler når det gjelder antall elever med vedtak om spesialundervisning. Drangedal kommune har hatt et høyere antall barn med enkeltvedtak enn gjennomsnittet i kommunegruppa og landet, og antallet har økt fra 2012 til 2014. Kommunen ønsker å få ned antallet barn med enkeltvedtak om spesialundervisning gjennom å sikre tilpasset opplæring. PPT deltar i et fellesforum for barnehagene i kommunen og i samarbeidsteam/ tilpassede opplæringsteam ved de ulike skolene i kommunen.

Kompetanseheving i barne- og ungdomsskolen et nasjonalt satsingsområde. Det legges særlig vekt på videreføring og utvidelse av antall plasser på lederutdanning for rektorer, og videreføring og økte økonomiske intensiver til å gjennomføre etter- og videreutdanning for lærere. Fire lærere fra Drangedal har deltatt i videreutdanning innen kommunens satsingsområde, matematikk i 2014 og 2015. Andel lærere med universitet/høgskoleutdanning og pedagogisk utdanning i Drangedal kommune har økt fra 2012 til 2014.

SFO

Kommunen skal tilby SFO til alle som ønsker det. Ordningene skal ha vedtekter om eierforhold, opptakskriterier, oppholdstid, bemanning og foreldrebetaling, jf. opplæringsloven § 13-7. Videre skal elever i SFO sikres et godt fysisk og psykososialt miljø, jf. § 9a. Utover dette, har kommunen få konkrete forpliktelser knyttet til SFO. SFO kan finansieres med foreldrebetaling, jf. § 13-7. En generell risiko innen SFO er at tilbudet ikke er tilstrekkelig i omfang og kvalitet.

---

⁸ Grunnskolepoeng er gjennomsnittet av karakterene til avgangselevne.

Barnevern

De senere årene har det på landsbasis vært en økning i antall bekymringsmeldinger til barneverntjenesten, og en økning i antall barn og unge som mottar tiltak – særlig tiltak utenfor hjemmet. Barneverntjenesten skal ivareta en sårbar målgruppe som ikke alltid kan ivareta egne behov og ønsker. Det er derfor særlig viktig at barneverntjenesten har tilstrekkelig kompetanse og kapasitet til å fatte riktige vedtak og følge dem opp systematisk over tid. Det er ofte flere og sammensatte årsaker til at utsatte barn og unge kommer i kontakt med barnevernet. Barna og deres familier får ofte bistand fra flere etater. Å sikre et samarbeid er derfor viktig.

Drangedal kommune hadde forvaltningsrevisjon av barnevern i 2015. Kommunen vurderer å inngå vertskommunesamarbeid med Kragerø, der Kragerø blir vertskommune. Saken skal behandles politisk første kvartal 2016. Hvis dette blir vedtatt, vil de ansatte få tilbud om stillinger i samsvar med reglene om virksomhetsoverdragelse.

Kultur

Kulturavdelingen vil fra 2016 ligge under kommunalområdet for kunnskap, mangfold og kultur. Avdelingen har ansvar for kulturskole, ungdomsklubb og bibliotek. I 2013 sto Tokestua ferdig, kommunens kultursal og kino. Kulturkontoret har blant annet ansvar for formidling av kommunale og statlige tilskudd til kulturformål, og saksbehandling og forvaltning av generelt kulturarbeid, idrett, friluftsliv, kunst, musikk, kulturvern og barne- og ungdomsarbeid.

3.5.2 Helse og velferd

Kommunen skal sørge for at personer som oppholder seg i kommunen får tilbud om nødvendige helse- og omsorgstjenester. Dette omfatter alle pasient- og brukergrupper, herunder personer med somatisk eller psykisk sykdom, skade eller lidelse, rusmiddelproblem, sosiale problemer eller nedsatt funksjonsevne. Kommunen har plikt til å planlegge, gjennomføre, evaluere og korrigere virksomheten, slik at tjenestenes omfang og innhold er i samsvar med krav fastsatt i lov eller forskrift.

Sosiale tjenester

Gjennom NAV-reformen er bl.a. ansvar for økonomisk sosialhjelp lagt til NAV-kontoret. Reformen skal bidra til flere i arbeid og færre på passive ytelser. Organisatorisk er Nav plassert i kommunalområde for helse og velferd.

Kommunen har et ansvar for å tilby tjenester som skal bidra til sosial trygghet og bedre levekår for økonomisk vanskeligstilte. På landsbasis har utbetalingene til sosialhjelp økt de siste årene. SSB melder om at det i 2014 var det høyeste antallet sosialhjelpsmottakere på 10 år. Drangedal kommune hadde i 2014 høyere utgifter til sosialtjeneste pr innbygger enn kommunegruppa og landsgjennomsnittet. Det har vært en liten økning i Drangedal fra 2012 -2014. Høye sosialhjelpsutbetalinger kan være en indikasjon på at kommunens forebyggende arbeid ikke er godt nok. Rådmannen har foreslått forvaltningsrevisjon av sosialtjenesten.

Introduksjonsordningen

Introduksjonsprogrammet skal bidra til at deltakerne blir kvalifisert for arbeid eller videre utdanning. Ordningen ble innført i 2004, og i 2011 kom krav om internkontroll, for å sikre at kravene i loven blir fulgt. Dette er et område med fokus på nasjonalt nivå, og regjeringen har foreslått endringer i introduksjonsloven for bl.a. å styrke språkopplæringen, jf. Stortingsproposisjon 130 L (2014–2015).

Drangedal kommune tok imot 15 flyktninger i 2015, i 2016 skal kommunen ta imot 21 flyktninger. Kommunen skal ta imot 4 enslige mindreårige flyktninger i 2016.

Boligsosialt arbeid

Flere kommuner har utfordringer i arbeidet med å sikre varig bolig for vanskeligstilte på boligmarkedet. Drangedal kommune har flere kommunalt disponible boliger pr innbygger enn landsgjennomsnittet og kommunegruppe. Kommunen hadde flere kommunalt disponible boliger i 2014 enn 2012. Mange av boligene blir leid fra boligstiftelsen. Kommunestyret har vedtatt boligsosial plan for perioden 2015-2020.

I nasjonal strategi for boligsosialt arbeid 2014 – 2020 er det fastlagt felles nasjonale mål og prioriterte innsatsområder, og kommunene har en nøkkelrolle i å realisere målene. Kommunenes bruk av de statlige virkemidlene har betydning for arbeidet med å sikre varig bolig for vanskeligstilte på boligmarkedet. Det har vært en økning fra i bruk av startlån fra 2012 til 2014, mens det har vært en reduksjon i bruk av bostøtte. Drangedal bruker startlån og bostøtte i større grad enn kommunene vi sammenligner med.

Samhandlingsreformen

Målet med samhandlingsreformen er å få et bedre og mer helhetlig helsetilbud.

Reformen skal bidra til rett behandling – på rett sted – til rett tid. Ressurser skal i større grad brukes til å bygge opp kommunenes helse- og omsorgstjenester. Pasientene skal få bedre koordinerte tjenester, og innsatsen for å begrense og forebygge sykdom skal økes.

Kommunene må betale for utskrivningsklare pasienter som de ikke kan ta imot, men dette gjelder foreløpig ikke pasienter innen psykisk helse og rus. Her blir betalingsordningen innført tidligst i 2017.

Kommunene er pålagt å opprette tilbud for helse- og omsorgstjenester til pasienter og brukere med behov for øyeblikkelig hjelp (ø-hjelpsplasser). Kommunen må ha dette tilbudet på plass innen 2016.⁹ I 2015 har kommunen leid plasser av Bamble. Fra 2016 skal Drangedal ha et samarbeid med Kragerø kommune, der Drangedal får en plass og Kragerø to plasser. Tilbudet vil ligge i Kragerø.

Folkehelsearbeid

Arbeidet med folkehelse og å forebygge sykdom er sentralt i samhandlingsreformen. Arbeidet er forankret i folkehelseloven (2011). Kommunen skal fremme helse og søke å forebygge sykdom, skade og sosiale problemer. Kommunen skal fastsette mål og strategier for folkehelsearbeidet. Utgangspunktet for mål og strategier skal være kommunens identifisering av sine folkehelseutfordringer. Hensikten med at kommunen skal sette mål og strategier er å sikre politisk og tverrsektoriell forankring av folkehelsearbeidet. Drangedal kommune har en folkehelsekoordinator.

Drangedal, Bamble og Kragerø har felles kommuneoverlege, med ansvar for miljørettet helsevern, i tillegg til at Drangedal er med i det interkommunale samarbeidet med alle kommunene i Grenland om miljørettet helsevern, med Porsgrunn som kontorkommune.

Omsorgstilbud i og utenfor institusjon

Kommunene har ansvar for tjenestetilbudet til alle mennesker med behov for pleie- og omsorgstjenester, uten hensyn til alder eller diagnose. Omfanget av pleie- og omsorgstjenestene har økt de siste årene. Det økende behovet skyldes både at tjenestetilbudet har blitt bygd ut i takt med at det blir stadig flere eldre, særlig i aldersgruppen over 90 år, og at det har vært en sterk økning i antall yngre mottakere (under 67 år). I Drangedal har det vært en styrt utvikling av mer hjemmebaserte

---

⁹ Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-5

tjenester og færre institusjonsplasser, nor som også går fram av tallene hvis vi sammenligner med andre kommuner. Mottakere av hjemmetjenester har fra 2012 gått opp i 2013 og ned i 2014. Kommunen har en færre institusjonsplasser avsatt til korttidsplasser enn kommunene vi sammenligner med.

Kommunale helse- og omsorgstjenester består i hovedsak av ulike former for hjemmetjenester, som for eksempel hjemmesykepleie og praktisk bistand, opphold i institusjon, herunder sykehjem, og tilbud om avlastningstiltak, støttekontakt og omsorgslønn. Fra 2015 har personer under 67 år med langvarig og stort behov for personlig assistanse rett til å få slike tjenester organisert som brukerstyrt personlig assistanse, jf. pasient og brukerrettighetsloven § 2-1d. Denne endringen kan gi økt etterspørsel etter tjenesten og det kan være risiko for at kommunen ikke har budsjett/kapasitet til å møte etterspørselen. Drangedal kommune har i budsjettet for 2016 avsatt det samme til BPA og ressurskrevende brukere som i 2015.

Fra 2020 er det foreslått at kommunen skal ha plikt til å tilby dagaktiviteter for demente. Kommunen har tilbud om dagaktiviteter til demente to dager i uka. I budsjettet for 2016 er det lagt inn mulighet for å øke dette tilbudet til tre dager i uka. Kommunen har en mindre andel av sykehjemsplassene avsatt til demente enn sammenligningskommunene. Pga. innsparingene i kommunen skal kommunen redusere antall heldøgnplasser for demente på sykehjemmet.

Helsestasjon og skolehelsetjeneste

Kommunen skal tilby helsestasjons- og skolehelsetjeneste til barn og ungdom 0–20 år. Tilbudet skal fremme psykisk og fysisk helse, gode sosiale og miljømessige forhold, og forebygge sykdommer og skader, jf. helsestasjonforskriften §§ 1-1 og 2-1. Drangedal kommune har færre helsesøstre pr innbygger mellom 0-5 år enn kommunene vi sammenligner med. I budsjettet for 2016 er det lagt inn å øke ressursene til helsesøster basert på økte statlige midler.

I følge Barneombudet opplever mange at det er for få helsesøstre og at de har for liten tid på skolen. Dette understøttes av undersøkelser som viser at helsesøstre verken har tid til å gjøre de lovpålagte oppgavene eller til oppsøkende arbeid og informasjonsarbeid.

Psykisk helse og rusomsorg

Tall fra folkehelseinstituttet viser at psykiske lidelser er mer utbredt i Drangedal enn landet som helhet. Kommunene har en sentral rolle i å identifisere, utrede, behandle og følge opp personer med psykiske lidelser. Dette er også et felt med behov for

koordinerte tjenester og tverrfaglig samarbeid, både innad i kommunen og med spesialisthelsetjenesten. Både skolehelsetjenesten og PPT kan ha en viktig rolle i arbeidet med å forebygge sykdom. Innenfor rusomsorgen er det behov både for forebyggende arbeid og tiltak knyttet til behandling. Dette er et område med behov for koordinering internt i kommunen og mellom kommunehelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten.

Regjeringen har varslet at den vil innføre et lovkrav om psykologkompetanse i kommunene fra 2020. Det er foreslått tilskudd per psykologårsverk som rekrutteres fra 2016 og inntil regelen trer i kraft. Antall medarbeider i kommunen som har videreutdanning i psykisk helsearbeid har økt fra 2012 til 2014

Kommunen skal skaffe bolig og sikre nødvendig bo-oppfølging til dem som trenger det. Den årlige rapporteringen på kommunenes arbeid innen rusfeltet viser at antallet årsverk i kommunene ble redusert fra 2012 til 2013, og det rapporteres om utfordringer innen boligrelaterte tjenester og for lite ressurser på området. Kommunestyret har i 2015 vedtatt boligsosial handlingsplan. Fra 2016 skal kommunen opprette et eget boligkontor.

Regjeringen ønsker en forsterket innsats for mennesker med rus- og eller psykiske problemer. Det er utarbeidet en ny opptrappingsplan på rusfeltet som ble lagt fram høsten 2015. Fylkesmannen i Telemark opplyser i sin årsrapport for 2014 at enkelte kommuner har skåret ned på midlene som brukes til rus og psykisk helse, noe fylkesmannen er bekymret for særlig siden det også skjer nedskjæringer i psykiatrien i helseforetaket og fordi det har vært betydelige rusproblemer blant ungdom og mange overdosedødsfall.

Psykiatri og rusomsorgen i Drangedal har 7 ansatte. Avdelingen tilbyr blant annet støttesamtaler på kontoret, oppsøkende tjenester og hjemmebesøk, i tillegg til at de har et dagsenter. Drangedal kommune har i 2015 hatt et aktivitetstilbud i Tippen ungdomsklubb. Det vil av økonomiske grunner ikke bli videreført i 2016. Det er en risiko for at knapphet på ressurser ikke gir rom for å følge opp de statlige føringene innen rusomsorgen.

3.5.3 Tekniske tjenester - selvkostområdene

Kommunen yter tjenester og utøver myndighet på selvkostområdene vann, avløp, renovasjon, branntilsyn/feiling og plan- og byggesak.

Selvkost

Vannforsyning, avløp, renovasjon, feiing og byggesaksbehandling finansieres gjennom gebyrer fra innbyggerne. Fra 1.1.2015 trådte nye retningslinjer for hvordan selvkost, og dermed også den øvre rammen for gebyrinntektene fra innbyggerne, skal beregnes.

Drangedal og Nissedal kommuner har nå ferdigstilt utbyggingen av vann- og avløpsløsninger på Gautefallheia. Kommunen forventer at løsningen skal sikre kapasiteten for alle abonnenter i mange år framover. Drangedal kommune hadde forvaltningsrevisjon av selvkostregnskapene i 2014.

Avfallsforskriften er endret fra 01.01.15 og har som formål å hindre ulovlig kryssubsidiering mellom kommunens lovpålagte håndtering av husholdningsavfall og avfallstjenester som kommunen selger i markedet. Forskriften setter krav til at kommunen skal ha separat regnskap for lovpålagt håndtering av husholdningsavfall. Husholdningsavfallet i Drangedal blir håndtert av det interkommunale selskapet IATA IKS, som også eies av Nissedal, Nome og Åmli. Dette er nærmere omtalt i plan for selskapskontroll.

Branntilsyn og feiing

Drangedal kommune hadde i lengre tid ikke tilfredsstillende system for branntilsyn. Fra 2015 har kommunen inngått en avtale med Skien kommune om branntilsyn.

Plan- og byggesaksbehandling

Plan- og bygningsloven (pbl.) pålegger kommunene å ha planer for bruk og vern av tilnærmet alle kommunale arealer og ressurser. Videre skal kommunene fatte vedtak om nesten all byggeaktivitet innenfor kommunegrensene, selv om det er gjennomført forenklinger fra 1. juli 2015. Sett fra innbyggernes ståsted er dette en inngripende lov. Det er derfor viktig at innbyggerne har tillit til at kommunen håndhever loven på en forutsigbar, lik og effektiv måte. Et hensiktsmessig og oppdatert planverk bidrar til å sikre effektivitet og likebehandling. Drangedal kommune har holdt seg innenfor tidsfristene for byggesaksbehandling.

Tabellen under viser en oversikt over klagesaker som Fylkesmannen har behandlet fra Drangedal kommune, der noen har klaget på kommunens vedtak etter plan- og bygningsloven.

	2014	Pr oktober 2015
Stadfestet	3	2
Omgjort	0	0
Sum vedtak	3	2

I alle klagesakene i 2014 og 2015 har Fylkesmannen stadfestet kommunens vedtak.

3.6 Bærekraftig utvikling

3.6.1 Planlegging i kommunen

Plan- og bygningsloven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner. Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.

Kommunestyret skal minst en gang hver valgperioden utarbeide og vedta en kommunal planstrategi. Kommunestyret vedtok kommunal planstrategi i sak 106/12 for perioden 2012-2016. Det er lagt opp til at kommunestyret vedtar ny planstrategi i 2016 for perioden 2016-2020.

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver kommunen. Planen skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn. Kommunestyret vedtok kommuneplanens samfunnsdel med handlingsdel for perioden 2015-2026 i sak 57/15. Det er lagt opp til revisjon av kommuneplanens samfunnsdel i kommunestyremøte i juni hvert år i planperioden. Kommuneplanens arealdel har vært på offentlig høring sommeren 2015. Planen har ikke vært til behandling i kommunestyret pr desember 2015.

3.6.2 Næringsutvikling

En av oppgavene til kommunen som planmyndighet er å vurdere og ta hensyn til næringsutvikling og næringsbebyggelse i kommunen. Kommunestyret vedtok i sak 32/12 «Strategisk næringsplan for Grenland» som overordnet næringsplan for Drangedal.

Kommunen har et næringsråd med fem personer. Leder og nestleder velges av kommunestyret og de tre øvrige medlemmene velges av Drangedal næringsforening. Næringsrådet tildeler støtte fra det kommunale næringsfondet. Hvert år blir årsrapport fra siste år og handlingsplan for kommende år behandlet av kommunestyret, sist i sak 106/15.

3.6.3 Eiendomsskatt

Kommunestyret i Drangedal har bestemt at kommunen skal ha eiendomsskatt. Rammene for kommunen sitt handlingsrom, prosess og regler om beregning er regulert i eiendomsskattelova og gir mulighet for å ha inntil 7 promille i eiendomsskatt. Drangedal kommune har skattesats på 6 promille.

3.6.4 Eiendomsforvaltning og vern av verdier

Eiendomsforvaltningen

Kommunale eiendommer har betydelig verdi. Samlede kostnader for anskaffelse, forvaltning, drift og vedlikehold utgjør om lag 15-20 prosent av en kommunes økonomi. En kartlegging fra 2008 viste at om lag 1/3 av kommunale bygg var i god stand, 1/3 i delvis utilfredsstillende stand og 1/3 i dårlig stand.

God eiendomsforvaltning i kommunen handler om å gi brukerne gode og effektive bygninger til lavest mulig kostnad. Dette innebærer å skape best mulige rammevilkår for brukernes virksomhet over tid. Kommunen har rollen både som eier, forvalter og bruker av eiendom. Disse rollene er ulike og kan til tider ha motstridende interesser, og det er viktig at funksjonene er organisert på en hensiktsmessig måte.

Førende anbefalinger for god eiendomsforvaltning tilsier at kommunen bør ha oversikt over status for kommunale bygg og boliger mht. ivaretagelse av eiendomsverdiene i forhold til teknisk, forskriftsmessig og funksjonell tilstand. Videre at det bør foreligge overordnede politisk forankrede mål for bolig- og eiendomsforvaltningen, et rasjonelt system for planlegging og styring, og rapportering som bidrar til god kommunikasjon mellom bolig- og eiendomsforvaltningen og politikerne, og som kan tjene som beslutningsgrunnlag.

Kommunens eiendomsforvaltning har blitt i varetatt av DKE KF ut 2015. Fra 2016 er eiendomsforvaltningen lagt inn i kommuneadministrasjonen. Kommunestyret har bedt om å få lagt fram en vedlikeholdsplan for kommunens eiendommer. Administrasjonen vil utarbeide vedlikeholdsplanen etter at omorganiseringen er ferdigstilt, og legge den fram for kommunestyret i løpet av første halvår 2016.

3.6.5 Samfunnssikkerhet og beredskap

Plan- og bygningsloven setter krav til samfunnssikkerhet i planleggingen i kommuner og fylker. Sivilbeskyttelsesloven pålegger kommunene å planlegge beredskapen basert på en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap gjennomfører årlige kommuneundersøkelser. Resultatene fra Kommuneundersøkelsen 2014 viser at kommunene har et forbedringspotensial på dette området, selv om stadig flere kommuner jobber godt og systematisk innen samfunnssikkerhet og beredskap. Fylkesmannen har tilsyn med om Drangedal oppfyller bestemmelsen om kommunal beredskapsplikt i 2014. Kommunen fikk 6 avvik. Kommunen har i etterkant jobbet med sine ROS-analyser og ansatt en beredskapskoordinator.

3.6.6 Miljøforvaltning

Kommunene spiller en nøkkelrolle i arbeidet med å nå de nasjonale miljømålene, både som myndighet og som samfunnsaktør. Miljødirektoratets kommuneundersøkelse 2008-2010 viste at mange kommuner sliter med å innfri sine forpliktelser på miljøområdet.

Kommunens myndighets- og samfunnsoppgaver på miljøområdet spenner fra tilsyn etter forurensningsloven med nedgravde oljetanker og annen forurensningsfare via forvaltningsoppgaver innen friluftsliv/fri ferdsel og motorferdsel i utmark til lokal luftkvalitet og klimahensyn i lokal planlegging. Blant annet landbruksavdelingen og planavdelingen vil være ansvarlige for disse områdene.